

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. IV. Ex quibus causis Donatio inter vivos revocari possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

rem testandi adimunt *l. 15. C. de Pact.* quod non fit per donationem, sicut nec per arrogationem, Religionis professionem, quæ permittuntur à jure, et si consequenter testamenti factio amittatur.

- 27 Sub donatione omnium bonorum, an quoque bona futura veniant, quaeritur? Probabilius negatur, quia donatio est stricti juris, ideòque in donatione omnium bonorum, non veniunt futura, nisi eorum specialis mentio facta fuerit. Et licet contrarium in *pignore* obtineat, ut bona tam praesentia quam futura in hypotheca generali censeantur oppignorata, idipsum tamen jure singulari receptum est. *l. ult. C. quæ res pign.* unde ad consequentiam trahi non debet. Præterea in donatione omnium bonorum majus vertitur donatoris periculum, quam in hypotheca, nam solutione debiti omnia bona liberantur, donatio verò irrevocabilis est.
- 28 De jure Donatarii id juris est, quod habeat sibi obligatum donatorem ad

rem donatam tradendam, quo nomine datur ei, ejusque hæredibus *condictio ex lege*, nimirum *l. 35. §. ult. C. h. tit.* contra donantem, & ejus hæredes, ut præstetur, quod promissum est. Ad hoc autem, ut efficaciter donantem convenire valeat, donatio debuit fuisse acceptata *l. 55. ff. de O. & A.* unde, si donatio facta sit absenti, ante acceptationem donatarii vel per se, vel per alium mandato instructum, nec dominium acquiritur, nec ulla obligatio vel naturalis, vel civilis oritur. *l. 10. §. 19. §. 2. ff. h. t.* Aliud quippe est *donare*, aliud *promittere*, aliud *polliceri* strictè loquendo. *Promissio* enim fit ordinariè ad preces alterius, *Pollicitatio* sponte ac ultro, *Donatio*, cum res traditur, aut saltem verbalis oblatio acceptatur. Peculiare id est in Ecclesia, cui etiam ignoranti, & absenti donari potest, eo effectu, ut dominium rei donatæ ipso jure ocyus in eam transeat, quia DEO similis donatio fieri censetur, qui statim acceptat. Vid. *l. 23. C. de SS. Eccles.*

§. IV.

Ex quibus causis Donatio inter vivos revocari possit?

SUMMARI A.

29. Ex quinque causis donatio revocari potest. 30. Circa ultimam causam dicimus, hoc non procedere in donatione Ecclesiæ facta. 31. An donatio ex hoc capite, quod donatarius alimenta neget donatori egestate presso, revocari possit? negativè respondemus. 32. Donatio remuneratoria ob insperatam natiuitatem liberorum non revocatur. 33. Sicut nec donatio Ecclesiæ facta. 34. Extra hos casus liberi postea nati dant locum revocandæ donationi. 35. Ad *l. ult. C. de revoc. donat.* respondetur. 36. Donatio etiam revocatur, si fuerit inofficiosa. 37. Solvitur oppositio. 38. Regulariter donatio ab hærede donatoris revocari nequit.

29 **Q**uanquam donatio legitimè facta ne quidem recripto Principis revocari possit *l. 5. C. de revocand. donat.* quinque tamen causæ in *cap. fin. b. t. § l. fin. C. de revoc. donat.* proditæ sunt, quibus res donata, siquidem tradita fuit, repeti, aut donatarius petens per exceptionem repelli potest. Sunt autem quatuor causæ ingratitude. I. Si donatarius graves, & atroces injurias in donantem effundat. II. Si manus impias donatori inferat. III. Si grave damnum in patrimonio donatoris causaverit. IV. Si ejus vitæ infidias struxerit, quibus in *cit. l. ult. C. de revoc. donat.* V. Additur causa, si scilicet donatarius modo, vel oneri adjecto non satisfecerit, ut tunc quoque revocari possit donatio, si scilicet fuerit
30 *privata*, non item, si facta Ecclesiæ sit, quæ propter *modum* non impletum neutiquam revocari potest, sed tunc ad impletionem modi duntaxat agitur, ratio est, quod talis donatio principaliter *causâ pietatis in DEUM* facta præsumatur, non verò propter *onus adjectum*, & ideo cessante hujus præstatione manet tamen adhuc pia donatoris affectio, propter quam ad impletionem modi tantum, non verò donationis revocationem agitur. Quòd si verò clausula commissi per expressum apposita fuerit, ut scilicet modo non adimpleto res donata repetatur, & donatori, vel alteri, quem ille nominaverit, applicetur, valebit revocatio, *cap. 6. §. un. b. t. cap. 4. de condit. apposit. l. 2. C. de condit. ob caus.* potest enim quilibet legem rei suæ in contrahendo dicere, quam voluerit, *l. 48. ff. de Pact. l. 10. C. eod. l. 3. C. de contrah. empt.*

31 Addunt aliqui AA. quintam ingra-

titudinis causam, ex qua donationem revocari posse autumant, si scilicet donatarius donatori egestate laboranti alimenta negaverit, quia videtur eadem constitutionis Justinianæ ratio tam in hac, quam in reliquis ibidem enumeratis ingratitude speciebus militare. Et ita sentiunt Panormit. ad *cap. ult. b. t. num. 3.* Jul. Clar. *quest. 43. V. quid ergo.* Sed melius negant Molina *disp. 281. num. 8.* Zoëf. in *Decret. ad b. t. num. 12.* & in *ff. num. 90.* & *seq. secundum quos lex pœnalis* (qualis est hæc lex donationis revocatoria) etiam ob paritatem, aut majoritatem rationis extendenda non est ad casus non expressos, id quod Perez ad *b. t. C. num. 8.* pulchra instantia confirmat ex *tit. 26. §. licet feud. 2.* ubi, si vasallus captiva dominum pecunia data liberare posset, sed omittit, propter hoc tanquam *omissionem*, non verò *commissionem* facti injuriosi feudo privari non potest; atqui etiam hic per *d. l. fin.* factum injuriosum ingrati donatarii requiritur, ergo propter solam omissionem præstationis alimentorum re donata privari non debet. Unde cum jura tantum eo casu succurrant donatori egenti, quo is à donatario convenitur, ut res donatas tradat *l. 30. ff. de re jud.* ut scilicet ultra, quam facere possit, non teneatur, ideo donatori consilium suggerit Stryckius de *cautel. contract. sect. 3. cap. 9. §. 8.* ut donator, antequam rem tradat, per speciale pactum sibi in casum supervenientis inopiæ reservet alimenta ex bonis donatis, quamvis alii sint, qui talem donatarium officio judicis ad præstanda alimenta cogendum esse asserant.

Rursus quæritur, an ob insperatam 32

na-

dam peculiari æquitate nitantur, non censeantur corrigere aut abolere, nisi singillatim exprimant, sed ibi illa juris maxima locum inveniat, quod in generali concessione, & constitutione non veniant ea, quæ speciali mentione sunt digna. Esse autem ejusmodi leges, quæ se ex speciali æquitate commendant, si agatur de earum cassatione, speciali mentione dignas, vel ex eo patet, quod ipsi legislatores in omnibus rebus præ jure stricto præcipuam justitiæ, æquitatisque velint haberi rationem *l. 8. C. de jud.*

36 Donatio etiam revocari potest, si fuerit *inofficiosa*, hoc est, si *legitima* liberis salva non sit. *t. t. C. de inoffic. donat.* Non solum autem liberis contra parentes, sed & parentibus contra liberos inofficiose donantes jus hoc revocationis competit. *l. 4. C. de inoffic. donat.* quia hæc querela ad modum querelæ inofficiosi testamenti introducta est *l. ult. C. eod.* quæ pariter competit parentibus *l. 15. ff. de inoffic. testam.* Imò & fratri Germano *l. 4. §. ult. C. de inoffic. donat.* cui, si persona turpis instituta fuerit, querela inofficiosi testamenti competit *l. 27. ff. de inoffic. testam.* ut proinde & similis donatio resolvenda sit, non quidem in totum, sed pro parte *legitimæ*, ut constat ex *l. 2. §. 8. C. de inoffic. donat.* Fachin. *lib. 6. cap. 84.* Gail. *lib. 2. observ. 38. num. 15.* §. *observ. 116. n. 4.*

37 Ob stare videtur *l. 87. §. 3. ff. de legat. 2.* ubi avia habens duos nepotes uni omnia sua bona donavit, & ibi dicitur, alterum nepotem posse revocare donationem pro *semisse*: ergo non tantum usque ad *legitimam* prædicta

revocatio fieri poterit. Resp. in hoc textu *semissem* non pro dimidia parte hæreditatis sumi, sed pro dimidia quartæ partis debitæ, quæ querelam inofficiosi excludit *arg. l. 7. C. de inoffic. donat.* ubi idem casus firmatur, nisi quod hic sit filius, ibi nepos. Vid. Tulden. *ad tit. C. de inoffic. donat. num. 3.*

Et hæc de causis, per quas donatio 38 à donatore revocari potest, non verò ejus hærede, quia jus hoc donatori tantum competit, & cum defuncto exspirat, quippe, qui per suam taciturnitatem injuriam illam remisisse censetur, *cap. fin. h. t. l. 1. C. de revocand. donat.* nisi prius lis cum defuncto contestata fuerit. *l. 13. ff. de injur.* vel donatarius dolose judicium contra se institui impediverit, aut donator ingratitude ignoraverit, id quod insinuare videtur textus in *d. cap. ult.* in verbo *tacuit*, ut notat Panormit. vel morte præventus, aut aliter impeditus, revocare non potuerit, cum vellet. Panorm. *ibid. num. 7.* contra Zoësum *num. 104.* qui, quod hæc actio revocatoria oriatur ex delicto, negat hæredibus, vel contra hæredes dari ante *litem contestatam d. l. 13. ff. de injur.* & *l. 10. §. fin. ff. si quis caution. in jud.* Haunold. verò *tract. 9. cap. 2. num. 263.* in præfatis casibus hæredi quidem donatoris, non verò contra hæredem donatarii actionem istam revocatoriam dari concludit, quia videlicet argumentum à contrario sensu ex taciturnitate donatoris desumptum tantum procedit quoad hæredes donatoris, non verò donatarii. *d. l. 13. ff. de injur.* & *§. 2. Inst. de perpet. §. temp. act.* licet *n. 264.* teneat, etiam hæredem donatoris revocare posse illo

ca-

casu, quo donatarius primum post mortem commisisset, infamando v.g. aut gravamini imposto non satisfaciendo.

§. V.

Donatio mortis causâ peculiariter expenditur.

SUMMARI A.

39. Donatio mortis causa describitur. 40. Potest incipere vel à traditione, vel à promissione, & quid inter utrumque modum intersit? 41. Donatio mortis causâ in quibus conveniat cum legato? 42. In quibus disconveniat? 43. Qui mortis causâ donare valeant? 44. Probabiliter talis donatio inter conjuges valet. 45. Tribus potissimum modis revocatur.

39 **D**onatio mortis causa (quam materiam hodie dum in viridi observantia esse, & requisita à jure civili in ejusmodi donationibus præscripta strictè adhuc observari testatur Stryck. in *us. mod. ad tit. de Donat. mort. caus. §. 1.*) dicitur illa, quæ fit ob suspensionem mortis imminentis, licet donator adhuc firmæ sit valetudinis *l. 3. §. seqq. ff. de mort. caus. donat. princ. Inst. b. t.* ideo donator clarè exprimere debet, quod *mortis causâ* donet, aliàs licet ægrotus & in extremis constitutus donet, donatio potius inter vivos facta fuisse præsumeretur *l. 42. ff. d. t.* ubi talis non tam mortis causâ, quàm moriens donâsse dicitur. Debet autem mortis mentio fieri in ipsis verbis *dispositivis*, & quidem vel cogitatione mortis *in genere*, hoc est; quando quis nullo præsentis periculi metu, sed sola cogitatione mortalitatis, sive mortis aliquando futuræ donat, & hæc donatio non expirat, dum donans in eadem voluntate perseverat, nisi fortè donatarius ante donatorem expiret. *l. 19. ff. de R. C.* vel fit mortis cogitatione *in specie* cum quis imminente periculo mortis com-

motus v.g. in navigatione superanda aut bello ineundo &c. unde huc pertinent illæ donationis formulæ: *dono tibi cum moriar*, vel *dono tibi, si in hoc periculo peream*, vel *in hoc morbo succumbam*. Stryck. *cit. tit. §. 2.*

Potest donatio hæc (uti aliæ) incipere vel à *traditione*, vel à *promissione*, & siquidem fiat traditio, rei donatæ dominium mox transit in donatarium, sed revocabiliter *l. 29. ff. de mort. caus. donat.* quando verò donatio ista incipit à *promissione*, tunc, quamdiu *traditio* non accedit, ne quidem revocabile dominium transfertur.

Donatio *mortis causâ* in multis convenit cum *legato*, & rursus in multis ab eodem discrepat. Convenit I. quod sicut legatum morte testatoris confirmatur ita hæc donatio post mortem primum donatoris suum effectum sortitur. *l. 23. ff. de mort. caus. donat. l. 37. §. l. fin. C. eod.* ita, ut sicut rei legatæ dominium post mortem testatoris ipso jure sine traditione ad legatarium transit *l. 80. ff. de legat. 2.* sic & donatæ. Covarruv. *in rubr. de testam. part. 3. num. 16.* si tamen acceptatio ante mortem

O o ;

tem